QUÆSTIO MEDICA,

Quodlibetariis Disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimo-nono Novembris.

M. FRANCISCO-ANTONIO LE DRAN, Doctore Medico, Præside.

Confert-ne ventriculi motus, ad elaborationem chyli?

I.

MOTU vivunt animalia, motu pereunt. Humores scilicet & spiritus agitatione continuâ vitæ functiones absolvunt: sed præcipiti dum cursu vehuntur, cutis repagula transiliunt; & quâlibet horâ, solidarum quoque partium, quas fugiendo diruunt, corpuscula secum abripiunt. Brevi itaque viventes deficerent, si perpetua hæc tam solidarum quàm fluidarum particularum damna non repararent alimenta. Hæc ideò sicca vel liquida (fame & siti jacturæ majoris interpretibus) appetunt animantes: utraque verò ex variâ rerum dissimilium congerie genita; diversis enim partibus reficiendis alimentorum mixtione providetur. Iniquè igitur de sorte suâ nonnulli queruntur, quod arentes fauces proluere non liceat aquâ, à quibuslibet rerum vicinarum effluviis expeditâ; vel quod nullis aurum diffluat liquoribus, qui possint impunè ventriculo committi. Vix enim utile quidquam nutritioni pura conferunt elementa, vel metalla, aurum omnium minimè; quippe quod sibi pertinaciter cohæret, quia similibus ex partibus coalescit, nulla corporis alieni societate discretis. Ne credas tamen, alimenta quò sunt pluribus composita, eò magis esse alendo corpori idonea. Prosunt quæ natura congessit, nocent quæ miscet ars gulæ delitiis addicta. Lædunt cœnæ dubiæ, & mixta assis elixa, Conchylia Turdis. Hæc enim confusa, stomacho tumultum inferunt; & ventriculo vix ex tanto rerum dissimilium acervo chylum elaboranti, negotium ingens facessunt.

II.

CANDIDO rore quem mammæ nutricis effundunt, nascentes pascimur. Albo liquore quem ventriculus subministrat, toto vitæ decursu reficimur.

4-89

Humor ille ex cibis attritis, coctis, expressis effluens, chylus est: ut lacti colore & substantiæ modo, sic & facili unius vicissim in alterum mutatione, congener. Ex lacte nimirum, tenellis infantium, & languidis convalescentium ventriculis, citissimè chylus generatur; nec minùs expeditè, è chylo cum sanguine ad nutricum mammas affluente, lactis penuria reparatur. Ex liquidis ille solidisque manat alimentis; citius quidem & facilius, si mollia & simplicia, longo verò & vehementi ventriculi nisu, si dura & composita devorentur. Cùm enim chylus, ut fiat accommodatum sanguini rudimentum, æqualis, fluidus, & albus evadat necesse sit, quò plura ab hisce conditionibus remota ventriculo traduntur, eò validiori fibrarum contentione dura mollibus, siccis liquida misceat opus est, ut res dissimiles in cremorem unius modi coalescant. Hîc si labem aliquam, dum in ventriculo versatur, contrahat; si nimirum, aut febrili calore illi nidor inuratur; aut refluente è Pancreate succo acrius ebulliens, acescat, vel resolutis ventriculi fibris, minùs subactus elabatur; vix aliorum viscerum ope culpa deletur: & licèt à crassioribus partibus attritionem aut coctionem eludentibus, à jejuno ad cœcum usque intestinum, expressione successivâ liberetur; & à fæcibus expeditus vasa destinata subeat: nihilominùs delicta ventriculi luit immerita cruoris massa.

III.

VENTRICULUM principem esse primæ coctionis officinam, situs ejus & adnexa testantur. Medius est gulam inter unde excipiat alimenta, & intestina quibus illa in chylum mutata committat. Ambitu suo sinum, ad cibos continendos, viscerum omnium capacissimum complectitur. Tantâ verò fervidi sanguinis copiâ è propinquo corde, innumeris arteriis quâlibet discurrentibus, alluitur; calidissimaque illum viscera hepar scilicet, lien, pancreas, immo fons ipse caloris, & ab eo præceps æstuantis sanguinis rivus, tam arctè fovent & ambiunt: ut palam constet, tanto caloris apparatu non privatæ partis incolumitati, sed publico culinarii visceris foco provideri. His porrò cùm & salivæ, quæ cibis cum dentibus teruntur, accidit, & liquoris è glandulis gulæ & stomacho appositis decidui, fermentum sit annumerandum; extra dubium est, multiplici adeò caloris incitatione, in ventriculo cibos ad ebullitionem promoveri. Ne tamen illum putes, lebetis instar ardenti foco impositi, effervescentia alimenta otiosum continere: idque unum agere, ut onus suum quàm proximè ambiat, & osculis exactè obsignatis donec in chylum abeat, amplectatur. Neque ut illum ab inerti vendices otio, ab eo chylum absolvi, fabulosâ non minùs quàm inexplicabili substantiæ proprietate contendas. Verùm ut facilè, quid ad chylosecos complementum ventriculus conferat, intelligas; ipsius structuram, tunicas, nervos, sedulus inquire. Quæ scilicet media illi est membrana, carnosa, & omni fibrarum genere intertexta, uti staminum ordine, multiplici nervorum distributione, & carne tendonum æmula, musculi faciem refert; sic & musculi quoque munus obit: neque solùm rectis fibris rapit alimenta, transversis expellit, obliquis amplectitur, sed omnibus vel simul, vel vicissim agentibus, quadam sui totius in orbem commotione, (velut in compositis musculis contingit) alimenta versat, miscet, attenuat, & tunicæ interioris rugis & tuberculis comminuit.

§
I V.

LONGIUS multo cerebri patet imperium, quàm vulgò ſolet circumſcribi: neque ſolùm in muſculos, ad externas corporis partes arbitrio voluntatis agendas, inſtitutos, ab eo ſpiritus motores influunt; ſed in omnia viſcera, non ſecus ac in artus, jus ſuum proferunt. Viſcus nimirùm quodlibet, ſive membranoſum illud ſit, ſive parenchyma audiat, ſuis agitatur fibris: quibus ſolutis, aut conſtrictis, quod amicum eſt excipit; quod ſuperfluum aut incommodum reſpuit. Neque enim fruſtrà, vel unius ſenſus gratiâ qui viſceribus obtuſior eſt, tot nervorum propagines in eorum membranas diſtribuuntur: ſed nervi in ipſorum intima perreptantes fibris adnectantur; & eas pro diverſâ motus neceſſitate contrahunt, aut laxant. Unde fit, ut quamquam illæ neſciâ voluntate moveantur, tamen illarum motus, pro variâ imaginationis commotione, ſæpiùs ita temperentur, ut in violentis animi pathematis palpitent, vel repentè quieſcant præcordia. Quod verò privatis partibus ad proprios uſus conceſſum eſt, publicis officinis, meliore jure, ad totius œconomiam attributum eſt. Hinc cor non fibris modò, ſed muſculis pluribus inſtructum eſt, quibus indeſinenter vibratur, atque etiam è vivis animantibus evulſum, ſanguine vacuum, & lotum diutiſſimè palpitat: ut ideò, non abs re, illud robuſtum muſculum divinus ſenex appellarit. Huic denſâ carne, & ſtaminum robore proximus eſt, ſecundus, avium quæ ſemina deglutiunt, ventriculus: ex fibris enim ille tam ſolidis, nervis, & tendinibus muſculorum more compactus eſt; ut vix credat aliquis, tam valida motus inſtrumenta id ſolùm muneris obtinere, ut grana devorata, quàm plurimùm integra, complectatur. Animalium verò utrinque dentatorum licèt ventriculus membranoſis viſceribus ſoleat annumerari, ſi tamen inſignes nervorum ramos, qui à ſexto pari in carnoſam illius membranam diſcurrunt, ſi firmam ejus compagem, & nervoſam, quâ conveſtitur, tunicam expendamus; illum facilè muſculi vices gerere, atque etiam validos, ad chyli elaborationem, poſſe motus obire intelligemus. Nec abſurdum videtur, hiſce partibus motum earum functionibus idoneum, à nervis mutuatum, adſcribere, quæ in hiſtericis, & melancholicis affectibus, nervorum irritatione, tam vehementer convelluntur, ut lienis, inteſtinorum, uteri, cordis & ſtomachi concuſſiones, oculis etiam & tactu manifeſtè percipiantur.

V.

TANTI motus eſt ad abſolutum primæ coctionis opus, ut ex quo cibi animantium ora ſubierunt, nuſquam moveri deſinant. Primùm enim dentibus in ore comminuuntur: mox linguâ & aſperiore palati tunicâ, velut limâ, teruntur. Ac demùm continuâ gulæ compreſſione ad ventriculum traducti; illius agitatione tam diu ſubiguntur, donec quæ minùs diviſa ſunt fragmenta attenuentur, fluida ſolidis, tenuia craſſioribus admiſceantur; & partes quælibet alimentorum, indeſinenti converſione, vim caloris æqualem percipiant, parique fermenti mole perfuſæ, ſimilem quoque ebullitionem concipiant. Nec ſecus ac maſſa panis, agitatione repetitâ, fermento melius imbuitur; & cereviſia, vinum, aut hydromel, in doliis commota, citiùs matureſcunt: Ita chylus frequenti ventriculi convolutione, ut albeſcit, ſic & brevi

generosior & perfectior evadit. Adeò ut, quod solâ vividi quantumvis caloris ope, & acidi liquoris, licèt tenuissimi beneficio, sine motu, non nisi tædiosâ temporis morâ perficeretur, eo agente prælo melius & citius absolvatur. Hinc quibus animantibus gingiva superior inermis est, ut quæ integra ferè devorant alimenta conficiantur, quadruplici ventriculo provisum est : illa nimirùm in ingluvie macerata, quadratis reticuli cristis inciduntur ; semilunaribus & asperis omasi membranis teruntur ; ut tandem, accedente abomasi compressione, in chylum eliquentur. Sic & avibus quæ vel solidâ, vel extimâ tantùm pelle nudata, grana deglutiunt, duplex adest ventriculus : ut hæc in primo, humore è glandulis vicinis affluente, imbuta, in secundo tunicâ molæ instar sulcatâ munito, lapillis juvantibus quos aves absorbent, & actione validâ musculorum quibus ventriculus ille constat, in pultem chylosam abeant. Porrò, cùm ciborum quidquid ventriculus excepit, non simul colliquescat ; sed sensim partes, quas rugosa illius tunica propiùs attingit, in chylum diffluant: partitis quoque vicibus per inferius ejus osculum ejiciuntur, & perpetuâ ventriculi compressione, quod coctum & dilutum est, in intestinâ continuò propellitur ; ut sic quod super est elaborandum, simili elidente complexu, melius absolvatur.

Ergo ventriculi motus, ad chyli elaborationem confert.

Domini Doctores disputaturi.

M. Franciscus Pousse.	*M. Camillus Falconet, utriusque Aulæ Equestris Medicus ordinarius.*	*M. Alexis Littre, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.*
M. Thomas-Bern. Bertrand.	*M. Hyacint. Theodorus Baron.*	*M. Petrus Burette, Professor Regius, & è Regiâ Numismatum Academiâ.*
M. Ægidius Adam.	*M. Joannes-Nicolaus de la Hire, è Regiâ Scientiarum Academiâ.*	*M. Ludovicus Devaux.*

Proponebat Parisiis MICHAEL PEAGET Parisinus, Baccal. Medicus, A. R. S. H. 1714.

Typis JACOBI QUILLAU, Universitatis, & Facultatis Medicinæ Typographi.